

რამდენჯერმე აცნობა მყიდველს პროდუქციის გატანისა და სათანადო სივრცეში მოწყობის აუცილებლობის შესახებ, რადგან დასაწყობებული საქონლის ხარისხი უარესდებოდა და, ამასთან, საქონლის შენახვა მოითხოვდა დამატებით რესურსებს. მოგვიანებით, გამყიდველმა მყიდველისგან ხელშეკრულების შეწყვეტის დადასტურება მოითხოვა. მყიდველმა სარჩელი აღძრა გამყიდველის წინააღმდეგ, მოითხოვა ავანსის სახით გაცემული თანხებისა და ნაწილობრივი კონსიგნაციის დაბრუნება, მიუღებელი შემოსავლის (რომელსაც ის მიიღებდა გაცემული თანხების დეპოზიტზე განთავსების შემთხვევაში) ანაზღაურება და გამყიდველისთვის პირგასამტეხლოს გადახდის დაკისრება. მოსარჩელემ მიუთითა, რომ ქვეკონტრაქტორის მიერ ჩატარებულმა ექსპერტიზამ გამოავლინა მოწოდებული შესრულების ნაკლი. მოპასუხემ სარჩელი არ ცნო, აღძრა შეგვებულები სარჩელი და მოითხოვა დარჩენილი პროდუქციის მოსარჩელის მიერ მიღება, სასაწყობო ფართისთვის გაღებული ხარჯებისა და მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურება. მოპასუხის განმარტებით, მყიდველმა მიიღო შესრულება იმ პირობებში, როდესაც მას ევალებოდა პროდუქციის ხარისხის შემოწმება, ხოლო ნაკლის აღმოჩენის შემთხვევაში შეეძლო მოეთხოვა ნაკლიანი საქონლის უნაკლოთი ჩანაცვლება. ამასთან, ექსპერტიზა, რომელმაც მიუთითებდა მოსარჩელე, იყო ჩატარებული ვალდებულების შესრულებიდან 2 წლის შემდეგ, რაც შეუძლებელს ხდიდა იმის დადგენას, იყო თუ არა პროდუქცია მისი მოწოდებული და ნაკლიანი. პირველი ინსტანციის სასამართლომ არ დააკმაყოფილა სარჩელი და განმარტა, რომ მყიდველის მიერ თვეების განმავლობაში პრეტენზიის განუცხადებლობა პროდუქციასთან დაკავშირებით (მათ შორის, საბანკო გარანტიიდან გამომდინარე უფლებების გამოუყენებლობა) უნდა შეფასებულიყო შესრულების მიღებად. გარდა ამისა, სასამართლომ უარყო მიუღებელი შემოსავლის ანაზღაურების ვალდებულება, რადგან გამყიდველის მიერ ხელშეკრულებით შეთანხმებულისგან განსხვავებული წესით საქონლის მიწოდება და მყიდველის მიერ ამ შესრულების მიღება უნდა განიმარტოს ახალ სახელშეკრულებო პირობებზე შეთანხმებად, სკ-ის 334-ე მუხლის მიხედვით. სასამართლომ დააკმაყოფილა შეგვებულები სარჩელი იმაზე მითითებით, რომ გამყიდველმა შეასრულა სახელშეკრულებო ვალდებულება და შეძლო იმის დადასტურება, რომ მან გასწია ხარჯები პროდუქციის შესანახად. მოსარჩელემ გადაწყვეტილება გაასაჩივრა სააპელაციო წესით და მიუთითა, რომ მან გადასცა მოპასუხეს თანხა ავანსის სახით, რის სანაცვლოდაც მას მოსარჩელესთვის საქონელი უნდა მიეწოდებინა, თუმცა ეს ვალდებულება სრული მოცულობით არ შეუსრულებია. გარდა ამისა, გაუმართლებელი იყო მოსარჩელისთვის პროდუქციის გატანის (შესრულების დარჩენილი მოცულობით მიღების) ვალდებულების დაკისრება იმ პირობებში, როდესაც ხელშეკრულება უკვე შეწყვეტილი იყო. სააპელაციო სასამართლომ არ დააკმაყოფილა საჩივარი, გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა და დამატებით მიუთითა, რომ მყიდველის მიერ ნივთის მიღებისა და ფასის გა-

დახდის ვალდებულების დარღვევა მას აკისრებდა მისაწოდებელი ნივთის შენახვის ხარჯის გადახდასა და მისი შემთხვევით დაზიანების რისკს. სასამართლომ არ გაიზიარა აპელანტის მითითება, რომ საქმეში უშუალოდ სათავო ოფისი უნდა ყოფილიყო ჩაბმული, რადგან ფილიალი საქმის განხილვაში დამოუკიდებლად მონაწილე სუბიექტად უნდა მინეულიყო, თუ დავა წარმოიშვა იურიდიული პირის ფილიალის კერძოსამართლებრივი საქმიანობიდან. მოსარჩელემ განჩინება გაასაჩივრა საკასაციო წესით.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

საკასაციო სასამართლომ ნაწილობრივ დააკმაყოფილა საჩივარი და დაუსაბუთებლად მიიჩნია დასკვნა, რომ გამყიდველის მიერ შესრულების ვადაგადაცილებისას მყიდველის მიერ პრეტენზიის განუცხადებლობა უნდა განიმარტოს განახლებულ სახელშეკრულებო პირობებზე შეთანხმებად. ამასთან, უნდა გამოყენებულიყო სკ-ის 629 II მუხლი, რომელიც ურთიერთობის ნასყიდობის დანაწესებით მოწესრიგების აუცილებლობაზე მიუთითებს, თუ ნარდობა ითვალისწინებს გვაროვნული ნაკეთობის დამზადებას და მენარდე მას ამზადებს საკუთარი მასალით. გარდა ამისა, საკასაციო სასამართლომ მოსაზრებით, საჭირო იყო დამატებით დადგენა იმისა, თქვა თუ არა მყიდველმა უარი საქონლის მიღებაზე იმ პირობებში, როდესაც გამყიდველმა საქონელი მიაწოდა ხელშეკრულებით გათვალისწინებულზე ნაკლები რაოდენობით (სკ-ის 493 I მუხლი), რაც ქმნიდა საქმის ხელახლა განსახილველად სააპელაციო სასამართლოში დაბრუნების აუცილებლობას.

ნინო ქავშიბაია

აუცილებელი გზის, როგორც სამეზობლო-სამართლებრივი ინსტიტუტის განმარტება

1. აუცილებელი გზის უფლების მინიჭებისათვის, უპირველეს ყოვლისა, საჭიროა იმის დადგენა, თუ რა ითვლება მიწის ნაკვეთის ჯეროვან გამოყენებად.
2. აუცილებელი გზის უფლება წარმოიშობა კანონის საფუძველზე, მაშინ როდესაც გზის სერვიტუტი ნების ავტონომიის ნაყოფია.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სკ-ის 247 I, 248 I, 180 I მუხლები

უმენახეი სასამართლოს 2011 წლის 8 დეკემბრის განჩინება № ას-975-1009-2011

I. საქმის ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელე ითხოვდა მოპასუხეების საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის სერვიტუტით დატვირთვას იმ

საფუძვლით, რომ მის ეზოს არ გააჩნდა სხვა არც ერთი ალტერნატიული შემოსავლელი ცენტრალური ქუჩიდან და მასთან დაკავშირების ერთადერთ საშუალებად მოპასუხეების საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთი მიაჩნდა. მოპასუხეებმა სარჩელი არ ცნეს, მიუთითეს, რომ მოსარჩელეს რეალურად ჰქონდა საკუთარ ეზომდე მისასვლელი სხვა გზა.

პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილებით დადგინდა, რომ აღნიშნული მიწის ნაკვეთი გაიყო მხარეთა მიერ ფაქტობრივად დაკავებული ფართობის მიხედვით, ნაწილი ამ საერთო მიწისა მიეკუთვნა მოსარჩელეს, ნაწილი კი მოპასუხეთა საკუთრება გახდა. გზა, რომლითაც მოსარჩელეს მთავარ ქუჩაზე გასვლა შეეძლო, მოექცა მოპასუხეთა მხარეს. მოსარჩელის ბინა შედგებოდა ორი დამოუკიდებელი სართულისგან, რომლებიც ერთმანეთთან დაკავშირებული იყო შიდა კიბით. სახლისა და ქუჩის განაშენიანებიდან გამომდინარე, ბინის მეორე სართულზე შესვლა შესაძლებელი იყო ცენტრალური ქუჩიდან, ხოლო ბინის გავლით – პირველ სართულზე, ეზოში ჩასვლა. ამასთან, მხარეთა სახლებს ჰქონდათ საერთო ჭიშკარი, რომელიც ასევე მოპასუხეთა მიწის ნაკვეთზე მდებარეობდა. მოსარჩელეს საკუთარი ბინის მეორე სართულიდან ეზოსთან დაკავშირება არ მიაჩნდა საკმარისად, მას სურდა ეზოს დაკავშირება ცენტრალურ გზასთან ნორმალურ პირობებში, მისი ბინის გავლის გარეშე, მოპასუხეთა მიწის ნაკვეთის გამოყენებით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით, სარჩელი არ დაკმაყოფილდა. იგივე სამართლებრივი შედეგი დადგა სააპელაციო ინსტანციაშიც იმაზე მითითებით, რომ არსებობდა ეზომდე მისასვლელი ალტერნატიული გზა.

საკასაციო სასამართლომ, თავის მხრივ, გააუქმა ქვედა ინსტანციის მიერ გამოტანილი გადაწყვეტილება, დაუბრუნა საქმე ხელახლა განსახილველად, იმ მითითებით, რომ მას არ გამოუკვლევია პირის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის ჯეროვანი გამოყენების შესაძლებლობა მეზობელი მიწის ნაკვეთის დაკავშირების გარეშე და, გარდა ამისა, სკ-ის 180-ე მუხლი გულისხმობს მიწის ნაკვეთის გზის უფლებით დატვირთვას მხოლოდ ობიექტური აუცილებლობის არსებობისას.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

1. „აუცილებელი გზა“

მიუხედავად საკუთრების უფლების აღიარებისა და ხელშეუვალობისა, საქართველოს კონსტიტუცია არ გამორიცხავს საკუთრების უფლების შეზღუდვას (კონსტიტუციის მე-19 II მუხლი), რის საილუსტრაციო მაგალითსაც სკ-ის 180-ე მუხლით რეგლამენტირებული აუცილებელი გზის უფლება

წარმოადგენს.¹ თუმცა, სამეზობლო თემის ვალდებულება არ წარმოიშობა და საკუთრების უფლების კანონისმიერი ბოჭვის მექანიზმი (ჩვენი შემთხვევის მაგალითზე) არ უნდა ამოქმედდეს სუბიექტური მიზანშეწონილობითა და პირადი სურვილებით. მაგალითად, აუცილებელი გზის არსებობა/არარსებობის საკითხის განხილვისას სახეზე უნდა იყოს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული საჯარო ქსელები და ამ საჯარო ქსელებთან კავშირის არარსებობის ფაქტი, მიწის ნაკვეთის აუცილებელი კავშირი და უფლებამოსილი პირი, ამასთან, აუცილებელი გზის უფლება არ უნდა იყოს გამორიცხული 180 II მუხლის საფუძველზე.

2. მიწის ნაკვეთის ჯეროვანი გამოყენების შესაძლებლობა სხვა მიწის ნაკვეთთან კავშირის გარეშე

მოცემულ გადაწყვეტილებაში მთავარ პრობლემას წარმოადგენს ის გარემოება, რომ სასამართლოს არ გამოუკვლევია, რამდენადაა შესაძლებელი პირის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის ჯეროვანი გამოყენება მეზობელი მიწის ნაკვეთთან დაკავშირების გარეშე. სკ-ის 180-ე მუხლი ითვალისწინებს არა მხოლოდ ისეთ შემთხვევებს, როდესაც კავშირი საერთოდ არ არსებობს, არამედ იმ შემთხვევებსაც, როცა მიწის ნაკვეთის მხოლოდ ნაწილი არ არის დაკავშირებული საჯარო ქსელებთან და აღნიშნული ნაწილის დაკავშირება აუცილებელია მიწის ნაკვეთზე ნორმალური სამეურნეო საქმიანობის განხორციელებისათვის.

ის გარემოება, რომ პირს გააჩნია საჯარო გზასთან რაიმე ტიპის კავშირი, თავისთავად არ შეიძლება გამორიცხავდეს მის საკუთრებაში არსებული ნაკვეთის საჯარო გზასთან დაკავშირების საჭიროებას. აქ არ არის საუბარი უბრალოდ კავშირზე, მაშინ ნორმის არსებობას აზრი დაეკარგებოდა და მისი მიზანი მიულწეველი იქნებოდა. აქედან გამომდინარე, თუ მესაკუთრე ვერ მიდის საკუთარ ნაკვეთთან, ამით მისი ჯეროვანი გამოყენება გამორიცხულია. ამავდროულად, სასამართლო პრაქტიკაც ხშირად ხაზს უსვამს ჯეროვანი გამოყენების სტანდარტის მნიშვნელობას. თუმცა ეს საქმე, ცხადია, პირველი არაა, სადაც შეცდომაა დაშვებული აუცილებელი გზის უფლების არსებობა-არარსებობის შეფასების დროს.²

მიწის ნაკვეთის ჯეროვანი გამოყენების განსაზღვრისას მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული მიწის ნაკვეთზე საქმიანობის ფაქტობრივი საჭიროებები. მნიშვნელობა არა აქვს მხოლოდ მიწის ნაკვეთის მესაკუთრის პიროვნულ შეხედულებებსა და არჩევანს. ჯეროვანი გამოყენების მასშტაბის განსაზღვრა უნდა მოხდეს ყოველი კონკრეტული შემთხვევისათვის დამახასიათებელი ფაქტობრივი გარემოებების საფუძვლიანი და დეტალური შეფასების საფუძველზე. გათვალისწინებულ უნდა იქნეს ნაკვეთის მიზნობრივი გამო-

¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2013 წლის 18 ივლისის განჩინება №ას-478-454-2013
² საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2011 წლის 13 ოქტომბრის გადაწყვეტილება № ას-744-801-2011

ყენება და ბუნებრივი (კლიმატური, ტექნოლოგიური) გარემოებები და სამოქალაქო ბრუნვაში ჩვეულებრივად მიჩნეული (ჯეროვანი) გამოყენება. მაგალითად, როდესაც მიწის ნაკვეთზე საცხოვრებელი სახლია განთავსებული, მას აუცილებლად სჭირდება დაკავშირება საჯარო გზასთან. არასაკმარისია ნაკვეთამდე თვითმფრინავით ან მიწისქვეშა გვირაბით მისვლის შესაძლებლობა, არამედ აუცილებელია მიწის ზედა დამაკავშირებელი გზის არსებობა.

3. უძრავი ქონების სერვიტუტის სამართლებრივი შინაარსი

სერვიტუტი, თავისი იურიდიული ბუნებიდან გამომდინარე, სასამართლოს მოცემულ საქმეში მხოლოდ ორი გზით შეეძლო დაედგინა, კერძოდ, კანონის საფუძველზე ან მხარეთა შეთანხმების შედეგად, თუმცა იმის გათვალისწინებით, რომ მოპასუხებმა უარი განაცხადეს კუთვნილი მიწის ნაკვეთის სერვიტუტით დატვირთვაზე, ხოლო კანონისმიერი სერვიტუტის წარმოშობის საფუძველი არ არსებობდა, სასამართლომ მიიჩნია, რომ განსახილველ შემთხვევაში არ არსებობდა სარჩელის დაკმაყოფილების საფუძველი.

ამასთან, სასამართლომ არ ჩათვალა საჭიროდ, დეტალურად შეხებოდა სერვიტუტის ინსტიტუტს და გაემიჯნა ის აუცილებელი გზისაგან. რეალურად გამიჯვნა უნდა მოხდეს შემდეგ გარემოებაზე დაყრდნობით: თუ ობიექტურმა საჭიროებამ წარმოშვა სხვისი ნივთით სარგებლობის აუცილებელი პირობა, ამ შემთხვევაში დგება კანონმდებლობით გათვალისწინებული იმპერატიული შედეგი, რასაც, თავის მხრივ, პირდაპირ უკავშირდება აუცილებელი გზის დადგენის ავტომატური მოთხოვნა.³ განსხვავებით აუცილებელი გზის უფლებისაგან, რაზეც მიწის ნაკვეთის მესაკუთრე თავის მებობელს უარს ვერ ეტყვის, სერვიტუტის დადგენა, ჩვეულებრივ, მხოლოდ მხარეთა ურთიერთშეთანხმებით არის შესაძლებელი.⁴

III. კომენტარი

წინამდებარე საქმეში არასწორად განიმარტა აუცილებელი გზის უფლების დადგენის წინაპირობები. პირველ ორ ინსტანციას თითქმის არ უმსჯელია მთავარ საკითხზე: არსებობდა თუ არა მოპასუხის საკუთრების უფლების აუცილებელი გზით დატვირთვის კანონისმიერი წინაპირობები. ამასთან, საქმეში, სადაც მხარემ დავის საგნად მიწის ნაკვეთის სერვიტუტით დატვირთვა განსაზღვრა, სასამართლომ ერთმანეთისგან არ გამიჯნა სერვიტუტისა და აუცილებელი გზის ინსტიტუტები.

სასამართლომ არასწორად განმარტა აუცილებელი გზის ინსტიტუტი და შეცდომით განსაზღვრა მისი წინაპირობები. მაგალითად, სასამართლომ შეფასების გარეშე დატოვა ის ფაქტი, რომ მოსარჩელის ბინის პირველი სართულიდან ქუჩასთან ნორმალური კავშირი შესაძლებელი იყო მხოლოდ მეზობელი ეზოს გავლით. იგი მკაფიო და აშკარად არსებულ საჭიროებას შეუპირისპირდა შემდეგი არგუმენტით: მისი დასაბუთებით, მოსარჩელე მიწის ნაკვეთის სერვიტუტით დატვირთვას ითხოვდა არა იმის გამო, რომ მას არ გააჩნდა ეზოში მისასვლელი სხვა გზა, არამედ იმიტომ, რომ სურდა საცხოვრებელი პირობები გაემჯობესებინა. სასამართლომ არ დაადგინა აუცილებელი გზის საჭიროება, რადგან ჩათვალა, რომ სახლის მეორე სართული მოსარჩელისთვის ალტერნატიული მისასვლელი შეიძლებოდა ყოფილიყო. ამ დასაბუთებით, მიწის ნაკვეთიდან ჭიშკრის გავლით პირდაპირ მთავარ ქუჩაზე გასვლის სურვილი ჩაითვალა „საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესების სურვილად“, ხოლო, მეორე მხრივ, ბინის მეორე სართულზე ასვლა და შემდგომ მეორე სართულიდან ცენტრალურ ქუჩაზე გადასვლა, სასამართლომ ნივთის სამოქალაქო ბრუნვისთვის დამახასიათებელ, ჩვეულებრივ გამოყენებად მიიჩნია. სასამართლომ დასადგენ პრიორიტეტად აირჩია ის, თუ რამდენად შესაძლებელია მოსარჩელის მიერ ზოგადად საჯარო გზებთან დაკავშირება, მაგრამ არ გამოუკვლევი, რამდენად შესაძლებელია მის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთის ჯეროვანი გამოყენება მეზობელი მიწის ნაკვეთის დახმარების გარეშე.

შესაბამისად, სასამართლოს უნდა შეეფასებინა ის შემთხვევებიც, როდესაც არ არსებობს მიწის ნაკვეთის ჯეროვანი გამოყენებისათვის აუცილებელი კავშირი. ის, რომ მოსარჩელეს მაინც შეეძლო მოენახა კავშირი საჯარო გზასთან, მაგალითად, ყოველდღე არა კიბით, არამედ ღობეზე გადახტომით მისულიყო საჯარო ქსელთან, ეს, თავისთავად, არ შეიძლება ჩაითვალოს მიწის ნაკვეთის ცენტრალურ გზასთან საკმარის კავშირად. შეცდომა სწორედ ის იყო, რომ პირველმა ინსტანციამ კავშირი მიიჩნია თვითმიზნად და არა შემდგომი ჯეროვანი გამოყენებისთვის მიზნის მიღწევის საშუალებად. ამის საპირისპიროდ, სასამართლოს უნდა გამოეკვლია ყველა ის ფაქტობრივი გარემოება და საქმეში არსებული მტკიცებულება, რომელიც მიწის ნაკვეთის ჯეროვან გამოყენებას უკავშირდებოდა. მაგალითად, შენობა-ნაგებობის გენგეგმა, უძრავი ქონების განლაგება და ფაქტობრივი მოცემულობა, მიწის ნაკვეთის ფაქტობრივი საჭიროება, რათა იგი მიზნობრივად და დანიშნულებისამებრ იყოს გამოყენებული, მისი ბუნებრივი გარემოებები, ტექნოლოგიური და კლიმატური მოცემულობანი, ალტერნატიული მისასვლელის შექმნის შესაძლებლობა. საჭირო იყო მიწის ნაკვეთის ადგილმდებარეობის, დასახლების ზონის, მისი მთლიანობის, სამეურნეო დანიშნულების, ზოგადად სამეურნეო საქმიანობისა და დამკვიდრებულ სამოქალაქო ბრუნვასთან დაკავშირებული რიგი ასპექტების საკანონმდებლო მოწესრიგების დეტალური ანალიზი. არ უნდა

³ საქართველოს უმენაესი სასამართლოს, 2005 წლის 21 აპრილის გადაწყვეტილება № ას-1416-1548-04

⁴ საქართველოს უმენაესი სასამართლოს 2016 წლის 16 დეკემბერის გადაწყვეტილება №ს-423-406-2016 საქართველოს უმენაესი სასამართლოს, 2014 წლის 8 დეკემბერის გადაწყვეტილება № ას-1141-1187-2014

დარჩენილიყო ყურადღების მიღმა გარემოება, რომ სადავო მიწის ნაკვეთი წარმოადგენდა სახლთმფლობელობას საკუთარი ერთიანი საინვენტარიზაციო გეგმითა და მხარეთა სახლების თავისებური განლაგებით. ამასთან, რადგან ჭიშკარი მოპასუხის მიწის ნაწილზე იყო მოქცეული, ამიტომ ერთი და იმავე ტერიტორიულ მოცემულობაში მოპასუხეს შეეძლო ჭიშკრით სარგებლობა, ხოლო მოსარჩელის იმავე ჭიშკრით გარეთ გასვლა მოპასუხის ნებაზე დამოკიდებული უნდა ყოფილიყო. შესაბამისად, ნათელია, რომ ამ საკითხთან მიმართებაშიც გათვალისწინებული არ ყოფილა საბოლოო ბრუნვის ზოგადი მოთხოვნები.

ამასთან, მაგალითად, თუკი მოსარჩელე სამომავლოდ გაყიდდა მეორე სართულს, გააქირავებდა ან მეორე სართულზე დამყარდებოდა ნებისმიერი ის სამართლებრივი რეჟიმი, რომელიც მოსარჩელის იქ ცხოვრებას გამორიცხავდა, მაშინ იგი საცხოვრებლად პირველ სართულზე დარჩებოდა და მისთვის შეუძლებელი აღმოჩნდებოდა სახლამდე მისვლა გზის უფლების არარსებობის გამო. აქედან გამომდინარე, კიდევ უფრო თვალსაჩინოა, რომ ამ დავაში პრობლემის ამოსავალი წერტილი არა უბრალოდ კავშირი, არამედ ჯეროვანი გამოყენებისთვის კავშირის არსებობაა.

წინამდებარე საქმეში დავის საგანი მიწის ნაკვეთის სერვიტუტით დატვირთვაა, თუმცა, საბოლოო ჯამში, სასამართლოს გადაწყვეტილება ეხება აუცილებელი გზის უფლებას. უზენაესი სასამართლო არა მხოლოდ არ მსჯელობს ამ ორი ინსტიტუტის გამიჯვნის შესახებ, არამედ არც ახსენებს სერვიტუტს და არასწორად ამოწმებს აუცილებელი გზის დადგენისათვის აუცილებელ წინაპირობებს.

ალექსანდრე თედორაძე

დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა სააპელაციო ინსტანციაში

1. დაუშვებელია დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გამოტანა სააპელაციო ინსტანციის სასამართლოში მოწინააღმდეგე მხარის მიერ შესაგებლის წარუდგენლობის საფუძველზე (არ გამოიყენება სსკ-ის 387 III მუხლი). სააპელაციო საქმისწარმოების მომწესრიგებელი ნორმებით შესაგებლის წარუდგენლობისას დაუსწრებელი გადაწყვეტილების გაუთვალისწინებლობა კანონმდებლის კვალიფიციურ დუმილს წარმოადგენს.

2. სსკ-ის 201 VII მუხლით განსაზღვრულია სარჩელის არმცნობი შესაგებლის წარდგენის ვალდებულება, რაც უზრუნველყოფს სარჩელში მითითებული ფაქტების სადავოდ მიჩნევას.

3. მიმთითებული ნორმების სამართლებრივი შედეგი ვერ მოიცავს იმ საკანონმდებლო ცვლილებებს, რომლითაც

კანონმდებელმა მითითებული ნორმები შემდგომში განავრცო.

(აგტორის სახელმძღვანელო წინადადებები)

სსკ-ის 201 VII, 232¹, 372, 387 III მუხლები

უზენაესი სასამართლოს დიდი პალატის 2016 წლის 17 მარტის განჩინება №ას-121-117-2016

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოსარჩელემ სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას მიიღო ტრავმა – ელმავლის დაშვებულ ნორმაზე მეტად აჩქარების გამო, რყევისა და რაციის გაუმართაობის მიზეზით, ფეხი ჩაუვარდა ლიანდაგზე და დასჭირდა მარცხენა წვივის ამპუტაცია. მისი მითითებით, მოპასუხემ შეადგინა აქტი, რომლითაც არასწორად უარყო საკუთარი ბრალეულობა მომხდარში და აღნიშნა, რომ მოსარჩელემ დაარღვია დაცვისა და უსაფრთხოების წესები. მოსარჩელემ სარჩელი აღძრა მოპასუხის მიმართ უბედური შემთხვევის შესახებ აქტის ბათილად ცნობის მოთხოვნით. სარჩელის იურიდიულ ინტერესად მითითებული იყო ზიანის ანაზღაურება, რადგან მანამდე შეტანილი შრომითი მოვალეობის შესრულებისას მუშაკის ჯანმრთელობისათვის მიყენებული ზიანის ანაზღაურების თაობაზე სარჩელი ზესტაფონის რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილებით არ დაკმაყოფილდა და დასაბუთებისას სასამართლო დაეყრდნო მომხდარი უბედური შემთხვევის შესახებ სადავო აქტს. მოპასუხემ წარადგინა შესაგებელი ზიანის დადგენაში მიში არაბრალეულობისა და სარჩელის ხანდაზმულობაზე მითითებით. პირველი ინსტანციის გადაწყვეტილებით სარჩელი დაკმაყოფილდა და აქტი ბათილად იქნა ცნობილი, რაც სააპელაციო წესით გასაჩივრდა მოპასუხის მიერ. სააპელაციო სასამართლომ გამოიტანა დაუსწრებელი გადაწყვეტილება მოსარჩელის მიერ დადგენილ ვადაში სააპელაციო პასუხის (შესაგებლის) წარმოდგენლობის გამო. სააპელაციო სასამართლომ დაადგინა, რომ საჩივარი მოსარჩელეს გაეგზავნა კანონით დადგენილი წესით და ჩაბარდა მის სრულწლოვან ოჯახის წევრს (ადრესატის მეუღლე). მოსარჩელეს სააპელაციო საჩივარზე შესაგებლით ან სხვა რაიმე შუამდგომლობით სააპელაციო პალატისათვის არ მიუმართავს, სასამართლოსათვის უცნობი იყო შესაგებლის წარმოდგენლობის საპატიო მიზეზიც. სააპელაციო სასამართლოს დაუსწრებელ გადაწყვეტილებაზე აპელანტმა შეიტანა საჩივარი, რომელიც არ დაკმაყოფილდა. სააპელაციო სასამართლოს დაუსწრებელი გადაწყვეტილება, აგრეთვე დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ძალაში დატოვების შესახებ განჩინება მოსარჩელემ გაასაჩივრა საკასაციო წესით, მოითხოვა მათი გაუქმება და პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების ძალაში დატოვება. მოსარჩელე მიუთითებდა, რომ აპელაციის ეტაპზე საქმის განხილვის მიმდინარეობისას შესაგებლის წარუდგენლობის გამო დაუსწრებელი გადაწყვეტილების ინსტიტუტის გამოყენება მიზანშეუწონელია.